

«Το έργο και η ομιλία του ανθρώπου»

ΠΡΟΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ

Βιβλία με μακρά εκδοτική διάρκεια, όσα αφορούν τον τομέα των επιστημών του ανθρώπου, με μακροχρόνια και αμφισηπτούμενη εκδοτική απόσβεση, αποτρέπουν τους ιδιωτικούς εκδοτικούς οίκους ν' αναλάβουν το κόστος και το ρίσκο έκδοσης αντίστοιχων βιβλίων. Το Μορφωτικό Ίδρυμα της Εθνικής Τραπέζης (ΜΙΕΤ) σχεδόν από τότε που δημιουργήθηκε, έχει επιλέξει -στην εκδοτική του διαδρομή- να παρουσιάζει σημαντικά έργα, από την ελληνική ή την ξένη

βιβλιογραφία, στην ιστορία, τη φιλοσοφία, τη λογοτεχνία, τις επιστήμες του ανθρώπου εν γένει. Τις επόμενες ημέρες πρόκειται να κυκλοφορήσει από το εκδοτικό τμήμα του ΜΙΕΤ το δίτομο έργο του Αντρέ Λερουά-Γκουράν «Το έργο και η ομιλία του ανθρώπου», σε μετάφραση του ιστορικού Αγγελου Ελεφάντη. Προϊστορικός αρχαιολόγος και εθνολόγος, ο Αντρέ Λερουά-Γκουράν (1911-1986) ακολούθησε την παράδοση στην έρευνα των αρχαίων πολιτισμών χωρίς γραφή, καταφέροντας να συνδέσει γόνιμα τις φυσι-

κές επιστήμες με την παλαιοντολογία και την επιστήμη της τεχνικής, την εθνολογία με την προϊστορία, τη σημειολογία με τη σιολογία. «Με ενδιαφέρουν οι λεπτομέρειες της ζωής των ανθρώπων... η χειροπραξιακή ισορροπία τους, η υλικοτεχνική ευφυΐα τους», έλεγε.

Τις λεπτομέρειες στην ιστορία της εξέλιξης του ανθρώπινου είδους παρακολουθεί και καταγράφει στο βιβλίο του «Το έργο και η ομιλία του ανθρώπου», ο Αντρέ Λερουά-Γκουράν, το οποίο θεωρείται το κορυφαίο σύγ-

γραμμά του και κυκλοφόρησε στη Γαλλία το 1945. Στην ελληνική έκδοση, ο πρώτος τόμος έχει υπότιτλο «Τεχνική και γλώσσα» και ο δεύτερος «Η μνήμη και οι ρυθμοί». Μπορούμε με τις μέχρι σήμερα γνώσεις να προβλέψουμε τη διαδρομή του ανθρώπινου είδους, είναι το ερώτημα που θέτει, εντέλει, ο συγγραφέας. Η «Κ» προδημοσιεύει ένα μικρό απόσπασμα από το έργο του Αντρέ Λερουά-Γκουράν, από το κεφάλαιο «Η αισθητική συμπεριφορά».

Ο. ΣΕΛΛΑ

Η φύση και η τέχνη

«Το νόημα που αποδίδεται εδώ στη λέξη "αισθητική" είναι αρκετά ευρύ και απαιτεί προκαταρκτικές εξηγήσεις. Αν πρόκειται πράγματι να ερευνησουμε αυτό που η φιλοσοφία κατέστησε επιστήμη του ωραίου στη φύση και την τέχνη, τούτο θα γίνει μέσα από την οπτική που υιοθετήθηκε από την αρχή αυτών των σελίδων, δηλαδή μέσα από μια παλαιοντολογική προοπτική με την ευρεία έννοια του όρου, προοπτική στην οποία το διαλεκτικό πηγαιν'έλα μεταξύ της φύσης και της τέχνης σηματοδοτεί τους δύο πόλους του ζωολογικού και του κοινωνικού. Σε μια τέτοια προοπτική, δεν τίθεται ζήτημα η έννοια του ωραίου να περιοριστεί στην κατεξοχήν

οπτική και ακουστική ευσυγκινησία του έμφρονος ανθρώπου, αλλά να ερευνηθεί, σε όλο το βάθος των αντιλήψεων, πώς συγκροτείται, στο χώρο και στο χρόνο, ένας κώδικας συγκινήσεων που εξασφαλίζει στο εθνοπολιτισμικό υποκείμενο την πιο εναργή συναισθηματική ένταξη του μέσα στην κοινωνία. Αυτός ο κώδικας των αισθητικών συγκινήσεων θεμελιώνεται πάνω σε κοινές, στο σύνολο των έμβιων όντων, βιολογικές ιδιότητες. Πρόκειται για τις αισθήσεις που εξασφαλίζουν μια αντίληψη των αξιών και των ρυθμών ή, ευρύτερα ακόμη, ξεκινώντας από τα πιο απλά ασπόνδυλα, εξασφαλίζουν μια ανακλαστική συμμετοχή στους ρυθμούς και μια

αντίδραση στις παραλλαγές των αξιών. Στον άνθρωπο, η προοδευτική διανοητικοποίηση των αισθήσεων καταλήγει στην αντίληψη και στην αναστοχαστική παραγωγή των ρυθμών και των αξιών, σε κώδικες των οποίων τα σύμβολα έχουν μια εθνοπολιτισμική σημασία, όπως συμβαίνει με τα σύμβολα της μουσικής, της ποίησης ή των κοινωνικών σχέσεων. Οι αισθητικές εκδηλώσεις έχουν μεταβλητά επίπεδα ανάδυσης. Ορισμένες εκδηλώσεις επενδύονται με την ίδια σημασία σε όλες τις ανθρώπινες κοινωνίες, ενώ η πλειονότητά τους δεν αποκτά το πλήρες νόημά της παρά στο πλαίσιο μιας συγκεκριμένης κουλτούρας».

Το κόκκινο χέρι. Σχέδιο ηλικίας 29.000 ετών στο σπήλαιο Κοσκέ της Προβηγκίας.